بسم الله الرحمن الرحيم

ބިލު ނަންބަރު 6/2025

ޤާނޫނު ނަންބަރު 15/2010 (ދުންފަތުގެ ކޮންޓްރޯލްކުރުމާބެހޭ ޤާނޫނު) އަށް 2 ވަނަ އިސްލާހު ގެނައުމުގެ ބިލު

ޤާނޫނު ނަންބަރު 15/2010 (ދުންފަތުގެ ކޮންޓްރޯލްކުރުމާބެހޭ ޤާނޫނު) އަށް އަންނަނިވި އިސްލާހުތައް ގެނައުން.

1. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 6 ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

ދުންފަތުގެ ބާވަތްތަކާއި އުފެއްދުން ވިއ ޕުރަކަން މަނާވުން

6. (ހ) ދުންފަތުގެ ބާވަތެއް ނުވަތަ ދުންފަތުގެ އުފެއްދުމެއް، 1 ޖަނަވަރީ 2007 ގައި ނުވަތަ އެ ތާރީޚުގެ ފަހުން އުފަންވެފައިވާ އެއްވެސް މީހަކު އިސްތިޢުމާލުކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ.

(ށ) ދުންފަތުގެ ބާވަތެއް ނުވަތަ ދުންފަތުގެ އުފެއްދުމެއް، އެއްވެސް ފަރާތަކުން، އަންނަނިވި ފަރާތްތަކުގެ ތެރެއިން ފަރާތަކަށް ވިއްކައިގެން ނުވާނެއެވެ.

(1) 1 ޖަނަވަރީ 2007 ގައި ނުވަތަ އެ ތާރީޚުގެ ފަހުން އުފަންވެފައިވާ އެއްވެސް މީހަކު؛

(2) އުމުރުން 21 (އެކާވީސް) އަހަރު ފުރިފައިނުވާ އެއްވެސް މީހަކު.

(ނ) ދުންފަތުގެ ބާވަތެއް ނުވަތަ ދުންފަތުގެ އުފެއްދުމެއް، ވިއްކުމުގެ މުއާމަލާތެއްގައި، އެއްވެސް މީހަކު، މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކުރާ ފަރާތެއް ބައިވެރިކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ.

2. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 6 ވަނަ މާއްދާގެ ފަހަތަށް އަންނަނިވި ފަދައިން މާއްދާއެއް އިތުރުކުރުން.

ދުންފަތުގެ ބާވަތްތައް ވިއްކާ ފަރާތްތަކުގެ ޒިންމާ

6-1. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 28 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ދޫކުރާ ލައިސަންސެއް އޮވެގެން މެނުވީ، އަދި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ރަޖިސްޓަރީކޮށްފައިވާ ތަނެއްގައި މެނުވީ، ދުންފަތުގެ ބާވަތެއް ނުވަތަ ދުންފަތުގެ އުފެއްދުމެއް، އެއްވެސް ފަރާތަކުން ވިއްކައިގެން ނުވާނެއެވެ.

(ށ) ދުންފަތުގެ ބާވަތެއް ނުވަތަ ދުންފަތުގެ އުފެއްދުމެއް ގަންނަނީ ކާކުކަން ނޭނގޭފަދަ ގޮތަކަށް، ވެންޑިންގ މެޝިނަކުން، ނުވަތަ ޕޯސްޓްގެ ޒަރީޢާއިން ނުވަތަ އޮންލައިންކޮށް ނުވަތަ އެހެންވެސް އަމިއްލައަށް ލިބޭގޮތަށް ހިދުމަތަކަށްވާ ގޮތަށް އެއިން އެއްޗެއް، އެއްވެސް ފަރާތަކަށް، އެއްވެސް މީހަކު ވިއްކައިގެން ނުވާނެއެވެ. ނުވަތަ ވިއްކަން ބަހައްޓައިގެންނުވާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކުރާ ކަންކަން ކަށަވަރުކުރުމަށްޓަކައި ކަނޑައަޅަންޖެހޭ އުސޫލުތައް، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރަންވާނެއެވެ.

(ރ) ދުންފަތުގެ ބާވަތެއް ނުވަތަ ދުންފަތުގެ އުފެއްދުމެއް ވިއްކުމުގެ ހުއްދަ ލިބިފައިވާ ތަނެއްގައިވިޔަސް ދުންފަތުގެ ބާވަތެއް ނުވަތަ އުފެއްދުމެއް ވިއްކާއިރު، އެއިން އެއްޗެއް ގަންނަ މީހަކީ، މި ޤާނޫނުގެ 6 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކުރާ ފަރާތެއް ނޫންކަން ޔަޤީންކުރުމަކީ، އެ އެއްޗެއް ވިއްކާ ފަރާތެއްގެ ޒިންމާއެކެވެ. އަދި ދުންފަތުގެ ބާވަތް ގަންނަ ފަރާތަކީ، އުފަރު ފަރާތެއް ކަމުގައި ބޭނުންވާނަމަ، އެފަރާތެއްގެ ކާޑުކަން އަންގައިދޭ ކާޑު ނުވަތަ އެފަރާތުގެ އުމުރު އަންގައިދޭ އައިޑީކާޑު ނުވަތަ ރަސްމީ ލިޔުމެއް ދައްކުމަށް އަންގައި، އެ ލިޔުން އެފަރާތުން ދައްކައިދީފައި މެނުވީ އެއްވެސް ފަރާތަކަށް ދުންފަތުގެ ބާވަތެއް ވިއްކައިގެން ނުވާނެއެވެ.

3. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 7 ވަނަ މާއްދާ އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

ދުންފަތުގެ ބާވަތްތައް ވިއްކުމަކީ މަނާކަމެއްކަން އަންގައިދޭ ލިޔުން ބެހެއްޓުން

7. ދުންފަތުގެ ބާވަތްތަކުގެ ވިޔަފާރިކުރާ ފަރާތްތަކުން، ވިޔަފާރިކުރާ ތަންތަނުގައި ދުންފަތުގެ އެއްވެސް ބާވަތެއް ނުވަތަ އުފެއްދުމެއް މި ޤާނޫނުގެ 6 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކުރާ ފަރާތަކަށް ވިއްކުމަކީ ޤާނޫނުގައި މަނާކަމެއްކަން އަންގައިދޭ، މިނިސްޓްރީން ކަނޑައަޅާ އުސޫލުތަކާއި މިންގަނޑުތަކާއި ފުރިހަމަވާ އިންޒާރެއް، އެންމެންނަށް ފެންނާނެހެން ބަހައްޓަންވާނެއެވެ.

4. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 10 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ފަހަތަށް އަންނަނިވި ފަދައިން އަކުރެއް އިތުރުކުރުން.

10. (ރ) ދުންފަތުގެ ބާވަތްތައް އުފެއްދުމަށް ހުއްދަކޮށްފައިވާ ލައިސަންސާއި އާންމުކޮށް ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރުމަކީ މަނާކަމެކެވެ.

5. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 10-2 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

10-2. (ނ) އިލެކްޓްރޯނިކް ސިގަރެޓް އަދި އެފަދަ ވޭޕްކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ އާލާތްތަކާއި އެ އެއްޗެއްސާއިގުޅޭ ބޭނުންކުރުމަށް ތައްޔާރުކޮށްފައިވާ އުފެއްދުންތައް ދިވެހިރާއްޖޭގައި ގެންގުޅުމާއި ނުވަތަ ބޭނުންކުރުމަކީ މަނާކަމެކެވެ.

6. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 10-2 ވަނަ މާއްދާގެ ފަހަތަށް އަންނަނިވި މާއްދާއެއް އިތުރުކުރުން.

އިލެކްޓްރޯނިކް ސިގަރެޓާއި ވޭޕްކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ އާލާތްތައް އަތުލުމާއި ނައްތާލުން

10-3. (ހ) އިލެކްޓްރޯނިކް ސިގަރެޓާއި ނުވަތަ ވޭޕްކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ އެފަދަ އާލާތެއް މީހަކު އާންމު ތަނެއްގައި ގެންގުޅެނިކޮށް ނުވަތަ ބޭނުންކުރަނިކޮށް

ފެނިއްޖެނަމަ، މި ޤާނޫނުގެ 29-1 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން އެ އާލާތެއް އަތުލުމުގެ ބާރު، ފުލުހުންނަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(ށ) އިލެކްޓްރޯނިކް ސިނގަރޭޓާއި ނުވަތަ ވޭޕްކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ އެފަދަ އާލާތެއް އެއްވެސް ފަރާތަކުން ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެކޮށްފިނަމަ، އެ އާލާތެއް، މި ޤާނޫނުގެ 29-2 ވަނަ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އަތުލުމުގެ ބާރު ކަސްޓަމްސްގެ އޮފިސަރުންނަށް ލިބިގެންވެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ނުވަތަ (ށ) ގެ ދަށުން އަތުލާ އާލާތްތަކާމެދު އަމަލުކުރާނީ، މި ޤާނޫނުގެ 29-3 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ އިޖުރާއަތުތަކާއި ފުރިހަމަކުރުމާއެކު، އެ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ.

7. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 11 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

11. (ހ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އިންޒާރުގެ އިބާރާތައި އެހެން އިބާރާތެއް ހުންނަންވާނީ މިނިސްޓްރީން ކަނޑައަޅާ އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތަށް ދިވެހި ބަހުން ނުވަތަ އިނގިރޭސި ބަހުން ލިޔެ ހާމަކޮށްފައެވެ.

8. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 11 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ ފަހަތަށް އަންނަނިވި ފަދައިން ދި އަކުރު އިތުރުކުރުން.

11. (ދި) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ދުންފަތުގެ ޕެކެޓެއް ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރުމުގެ މަނައިގައި، ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރުން ދިވެހިރާއްޖެއަށް އަންނަ ފަސިންޖަރުން އެމީހުންގެ އަމިއްލަ ބޭނުމަށް ދުންފަތުގެ ޕެކެޓް ގެންނަ ގެނައުމެއް ނުހިމެނެއެވެ.

(ބ) މި މާއްދާގެ (ރ) ގެ ބޭނުމަށްޓަކައި، "ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރުން ދިވެހިރާއްޖެއަށް އަންނަ ފަސިންޖަރުން" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ބޭރު ޤައުމުތަކުގެ ރައްޔިތުންނާއި ދިވެހި ރައްޔިތުން ހިމެނޭގޮތުންނެވެ.

9. ބޭސްފިހާރަ ޤާނޫނުގެ 14 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

ދުންފަތުގެ ބާވަތްތައް އިޝްތިހާރުނުކުރުން

14. (ހ) އެއްވެސް ފަރާތަކުން ދުންފަތުގެ ބާވަތްތައް އިޝްތިހާރުކޮށް، ނުވަތަ ސްޕޮންސަރކޮށް ނުވަތަ ޕްރޮމޯޝަނުގެ ހަރަކާތްތައް ހިންގައިގެން ނުވާނެއެވެ. ނުވަތަ އެއިން ކަމެއް އިންތިޒާމުކޮށްގެން ނުވާނެއެވެ. ނުވަތަ އެއިން ކަމެއްގައި ބައިވެރިވެގެން ނުވާނެއެވެ.

10. ބޭސްފިހާރަ ޤާނޫނުގެ 29 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ (1) ވަނަ ނަންބަރު އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

29. (ށ) (1) މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން -/1,000 (އެއްހާސް) ރުފިޔާއާއި -/1,000,000 (އެއްމިލިއަން) ރުފިޔާއާ ދެމެދުގެ އަދަދަކުން ޖޫރިމަނާކުރުން. ޖޫރިމަނާކުރެވޭ ފަރާތުން ހިންގި އަމަލަކީ، ދުންފަތުގެ ހުއްދަ ނޫން ބާވަތްތަކުން މުއާމަލާތްކުރުން ނުވަތަ ހުއްދަ ނޫން ވިޔަފާރިކުރުން ނުވަތަ ސްމަގްލިންކުރުން ނުވަތަ އިމްޕޯޓް އަދި އެކްސްޕޯޓް މަރުޙަލާގައި ހާމަކުރަންޖެހޭ މައުލޫމާތު ހާމަނުކުރުން ނުވަތަ އޮޅުވައިލުން ނުވަތަ ޑިކްލެއަރ، ބަންދަރުކުރުމާއި ފާބަލްޖަހަންޖެހޭ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފުވުން ފަދަ ކަސްޓަމްސް ކަމުގައިވާނަމަ ޖޫރިމަނާގެ އަދަދު ކަނޑައަޅާނީ އެ އަމަލާ ގުޅުންހުރި މުދަލުގެ އަގުގެ ތިންގުނައަށް، އެ މަރުޙަލާގައި ދައްކަންޖެހޭ ޑިއުޓީއާ ޕަސެންޓް އިތުރުކޮށްގެން އަންނަ ޖުމުލަ އަދަދުގެ 10 (ދިހައެއް) ގުނައިގެ ގޮތުގައެވެ. އަދި

އެގޮތުން އަންނަ ޖުމްލަ އަދަދަކީ -/1,000 (އެއްހާސް) ރުފިޔާއަށްވުރެ ކުޑަ އަދަދެއްނަމަ ޖޫރިމަނާގެ އަދަދު ކަމުގައި ވާނީ -/1,000 (އެއްހާސް) ރުފިޔާއެވެ.

11. ބުނެވިރިހަ ޤާނޫނުގެ 29 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ (3) ވަނަ ނަންބަރު އަންނަނިވި ގޮތަށް އިސްލާހުކުރުން.

29. (ށ) (3) ޤާނޫނާ ޚިލާފުވި ފަރާތްތަކުގެ އަތުގައި ހުރި ނުވަތަ ބެލުމުގެ ދަށުގައިހުރި ދުންފަތުގެ އެހެނިހެން ބާވަތްތަކާއި ތަކެއްޗާއި، ދުންފަތުގެ ބާވަތްތައް އުފެއްދުމަށް ހާއްސަކޮށްފައިވާ މެޝިނަރީއާއި އާލާތްތައް؛

12. ބުނެވިރިހަ ޤާނޫނުގެ 29 ވަނަ މާއްދާގެ ފަހަތަށް އަންނަނިވި ފަދައިން މިން މާއްދާ އިތުރުކުރުން.

އިލެކްޓްރޯނިކް ސިގަރެޓާއި ވޭޕްކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ އާލާތްތައް ބޭނުންކުރާ ނުވަތަ ގެންގުޅޭ މީހުން ފިޔަވަޅު އެޅުމުގެ އިޖުރާއަތު

29-1. (ހ) އެއްވެސް މީހަކު، ޢާންމު ތަންތަނުގައި އިލެކްޓްރޯނިކް ސިގަރެޓް ނުވަތަ ވޭޕްކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ އެހެން އާލާތެއް ގެންގުޅެނިކޮށް ނުވަތަ ބޭނުންކުރަނިކޮށް ދުފުމުގެ ހަރަކާތް ފެނިއްޖެނަމަ، މި ޤާނޫނުގެ 10-3 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އެ އެއްޗެއް ހިފަހައްޓަންވާނީ އެ އެއްޗެހި، އިލެކްޓްރޯނިކް ސިގަރެޓް ނުވަތަ ވޭޕްކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ އެހެން އާލާތެއްކަމުގައި، އެއީ ޗެކްކޮށް ހިމެނޭ ޕްރޮޑަކްޓެއް ނުވަތަ އެއްވެސް އެއްޗެއް ނޫންކަން ކަނޑައެޅުމަށް، އަންނަނިވި އިޖުރާއާތު ފުރިހަމަކުރަންވާނެއެވެ.

(1) ޤާނޫނާ ޚިލާފުވި ކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ ފަރާތް ހުއްޓުވައި، އެ އާލާތަކީ މި ޤާނޫނު ބަންދުކުރުމަށްޓަކައި އަމަންޓަށް ފޮނުވުމަށް އެޅުމުގެ ބާރު ލިބިގެންވާ ފަރާތްތަކަށް

ހާމަކުރުމާއެކު، އެފަރާތުން މި ޤާނޫނާ ޚިލާފަށް ކުރި ކަމަށް ބެލެވޭ
ޢަމަލަކީ ކޮބައިކަން ބަޔާންކުރުން؛

(2) ޤާނޫނާ ޚިލާފުވި ކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ ފަރާތުގެ ބަޔާން ލިޔުން
އާލާތް އެއީ މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ފަދަ އިލެކްޓްރޯނިކް
ސިސްޓަމްތަކާ ނުވަތަ ވީޑިއޯކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ އެފަދަ އާލާތެއްގެ
ކަނަވަރުކުރުމަށްޓަކައި އެ އެއްޗެއް އެ އޮފިސަރު ހަވާލުކުރުމަށް
އެންގުމާއެކު، އެ އެންގުމާ އެއްގޮތަށް ޢަމަލުނުކޮށްފިނަމަ، އެ
އެއްޗެއް އެމީހެއްގެ ކިބައިން އަތުލައިގަތުން ކަމާއި، އެކަމަށް
އެއްބާރުލުން ނުދީފިނަމަ، އެކަން ކުރުމަށްޓަކައި އެކަށީގެންވާ
މިންވަރަކަށް ބާރުގެ ބޭނުންކުރެވިދާނެކަން އެމީހަކަށް ސާފުވާން
ފަދައިން ބަޔާންކުރުން؛

(3) ޤާނޫނާ ޚިލާފުވި ކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ ފަރާތުގެ ބަޔާން ލިޔުން
އާލާތް ހަވާލުކުރުމަށް މި މާއްދާގެ މި އަކުރުގެ (2) ވަނަ
ނަންބަރުގެ ދަށުން އަންގާ އެންގުމާ އެއްގޮތަށް އެ އެއްޗެއް
ހަވާލުކުރުމަށް އެފަރާތުން އިންކާރުކޮށްފިނަމަ، އެ އެއްޗެއް
އެފަރާތެއްގެ ކިބައިން އަތުލައި، މި މާއްދާގެ މި އަކުރުގެ (4)
ވަނަ ނަންބަރުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ޢަމަލުކުރުން؛

(4) ޤާނޫނާ ޚިލާފުވި ކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ ފަރާތުގެ އަތުގައި އޮތް
އާލާތް ބަލައި، އަދި އެފަރާތުގެ އަތުގައި އޮތް އިލެކްޓްރޯނިކް
ސިސްޓަމްތަކެއް ނުވަތަ ވީޑިއޯކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ އެފަދަ އާލާތެއް
ކަމަށް ޔަޤީނުކުރެވިއްޖެނަމަ، އެފަރާތުން ކޮށްފައިވާ ޢަމަލުތަކާ،
ޤާނޫނުގެ ދަށުން މަސްއޫލުވިޔާ ޢަމަލެއް ކަމާއި، އޭގެ
ނަތީޖާއެއްގެ ގޮތުން، އެ އާލާތެއް އަތުލައި ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެ

ދަށަށް ގެނެވިދާނެ ކަމާއި، އެފަދަ ޖޫރިމަނާކުރެވިދާނެކަން

ބަޔާންކުރުމަށްފަހު އަންނަނިވި ގޮތުގެމަތިން ޢަމަލުކުރުން؛

i. ޤާނޫނުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ ޖޫރިމަނާކޮށް، އެފަދައިން

ޖޫރިމަނާކުރިކަމުގެ ލިޔުން ހަވާލުކުރުން؛

ii. ޤާނޫނާ ޚިލާފަށް ގެންގުޅުން ނުވަތަ ބޭނުންކުރި އާލާތް

އެފަރާތުގެ ބެލުމުގެ ދަށުން ގެނެވުނުކަން އަންގައި،

އެފަދައިން އެ އާލާތް ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެ ދަށަށް ގެނެވުނު

ކަމުގެ ލިޔުން އެފަރާތަށް ހަވާލުކުރުން.

(ށ) ޤާނޫނާ ޚިލާފުވި ކަމެއް ތަޙުޤީޤުކުރާ ފަރާތަކާދު ފުލުހުންގެ ހުއްދަހާސިލްކުރުމަށްވާ އޮފިސަރަކު ފިޔަވަޅު އެޅުމުގައި، މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ (2) ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން އެފަރާތުގެ އަތުން ފުލުހުން އާލާތް އެ އޮފިސަރާ ހަވާލުކުރުމަށް އެންގުމުން، އެ އެއްޗެއް ހަވާލުނުކޮށްފިނަމަ، އެ އެއްޗެއް އެމީހެއްގެ އަތުން އަތުލެވިދާނެ، އަދި އެކަން ކުރުމުގައި އެމީހަކާ ދެކޮޅުހަދަން ބާރުގެ ބޭނުންކުރަންވާނީ، ހަމައެކަނި އެ އެއްޗެއް އެމީހެއްގެ އަތުން އަތުލުމަށް ބޭނުންވާ މިންވަރަކަށެވެ.

އިލެކްޓްރޯނިކް ސިސްޓަމްތަކާއި ވޯޓުކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ އާލާތްތައް ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރުމާ ގުޅިގެން ފިޔަވަޅު އެޅުމުގެ އިޖުރާއަތު

29-2. (ހ) އިލެކްޓްރޯނިކް ސިސްޓަމްތައް ނުވަތަ ވޯޓުކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ އެފަދަ އާލާތެއް އެއްވެސް ފަރާތަކުން ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެކޮށްފިނަމަ، އެ އެއްޗެއް، ކަސްޓަމްސްގެ އޮފިސަރުންނަށް ނުވަތަ ފުލުހުންގެ އޮފިސަރުންނަށް މި މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އަތުލެވިދާނެއެވެ.

(ށ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އަތުލާ އިލެކްޓްރޯނިކް ސިސްޓަމްތައް ނުވަތަ ވޯޓުކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ އެފަދަ އާލާތެއް، ދިވެހިރާއްޖޭގެ އިލެކްޝަންސް ކޮމިޝަނުން ނުވަތަ އެއްވެސް ގޮތަކުން ޤާނޫނާ ޚިލާފަށް އެތެރެކޮށްފިނަމަ އަތުލެވިދާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން އަތުލެވޭ އިލެކްޓްރޯނިކް ސިސްޓަމްތައް ނުވަތަ ވޯލެޓްތަކުން ބޭނުންކުރާ އެފަދަ އާލާތެއް، ދިވެހިރާއްޖެއަށް އަންނަ ފަސިންޖަރުންގެ އަތުން ނުވަތަ އެއިން ފަރާތެއްގެ ދަރީނާއިން އަތުލެވިދާނެއެވެ.

(ރ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ބާވަތުގެ ބޭނުންކުރަނީ، ދިވެހިރާއްޖެއަށް އިމްޕޯޓްކުރާ ސިޔާސަތާ ގުޅޭގޮތުން ކަމަށްވާނަމަ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 8/2011 (ދިވެހިރާއްޖޭގެ ކަސްޓަމްސްގެ ޤާނޫނު) ގެ 6 ވަނަ ބާބުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ކަސްޓަމްސްގެ އިޖުރާއަތުތަކެވެ.

(ބ) މި މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ ބާވަތުގެ ބޭނުންކުރަނީ، އިމްޕޯޓްކުރުމަށް ނުވާ ގޮތަކަށް ޤާނޫނާ ހިލާފަށް ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެ އެއްޗެއް އެތެރެކުރުމަށް މަސައްކަތްކުރުމުގައި ކަމަށްވާނަމަ، މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ދިވެހި ފުލުހުންގެ ހިދުމަތް ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ފުލުހުންގެ އިޖުރާއަތުތަކެވެ.

(ޅ) ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރާ އިލެކްޓްރޯނިކް ސިސްޓަމްތައް ނުވަތަ ވޯލެޓްތަކުން ބޭނުންކުރާ އެފަދަ އާލާތެއް މި މާއްދާގެ ދަށުން އަތުލެވުނަސް، އެ އެއްޗަކީ، އިލެކްޓްރޯނިކް ސިސްޓަމްތައް ނުވަތަ ވޯލެޓްތަކުން ބޭނުންކުރާ އެފަދަ އާލާތެއްކަމުގައި، އެއީ ޤާނޫނީ ހިލާފު ޕްރޮޑަކްޓެއް ނުވަތަ އެހެންވެސް އެއްޗެއް ނޫންކަން ކަށަވަރުކުރުމަށްފަހުގައެވެ.

(ކ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން އިލެކްޓްރޯނިކް ސިސްޓަމްތައް ނުވަތަ ވޯލެޓްތަކުން ބޭނުންކުރާ އެފަދަ އާލާތެއް އަތުލުމުގައި، މި ޤާނޫނުގެ 1-29 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކުރާ އިޖުރާއަތުތައް ޤާނޫނު ތަންފީޒުކުރާ އިދާރާގެ އޮފިސަރުން ފުރިހަމަކުރަންވާނެއެވެ.

(މ) މި މާއްދާގެ (ނ) ގެ ބޭނުމަށްޓަކައި ފަސިންޖަރުންގެ ދަތުރު ބަލައި ޗެކްކުރަންވާނީ، ދަތުރު ސްކޭނުކުރާ މެޝިނުން ނުވަތަ އެއްގޮތް އޮފިސަރެއްގެ ދަތުރުގައި ވަކިކޮށް ދައްކައިގެންނެވެ.

(ވ) ދިވެހިރާއްޖެއަށް އެތެރެކުރާ އިލެކްޓްރިކް ސިގަރެޓާއި ނުވަތަ ވޭޕްކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ އެހެން އާލާތެއް މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ޤާނޫނު ތަންފީޒުކުރާ އިދާރާއަކުން އަތުލުމަށްފަހު، އެއާލާތު ހަވާލުކުރަންވާނީ، މި ޤާނޫނުގެ 29-3 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ އިޖުރާއަތުތަކަށް ފުރިހަމަކުރުމާއެކު، އެ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުގެމަތިންނެވެ.

އިލެކްޓްރިކް ސިގަރެޓާއި ވޭޕްކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ އާލާތްތައް އަތުލުމުން އެ އާލާތްތައް ބެލެހެއްޓުމާއި ނައްތާލުމުގައި ފުރިހަމަކުރަންޖެހޭ އިޖުރާއަތު

29-3. (ހ) މި ޤާނޫނުގެ 29-1 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ނުވަތަ 29-2 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އަތުލެވޭ ކޮންމެ އިލެކްޓްރިކް ސިގަރެޓާއި ނުވަތަ ވޭޕްކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ އެހެން އާލާތަކާގުޅޭ އަންނަނިވި މަޢުލޫމާތު، އެ އެއްޗެއް އަތުލި ޤާނޫނު ތަންފީޒުކުރާ އިދާރާގެ އޮފިސަރު، ހަމަ އެ ތަކެތީގައި ލިޔުމުން ރިކޯޑުކުރަންވާނެއެވެ.

(1) އެ އާލާތް އެފަރާތެއްގެ އަތުން އަތުލެވުނު ފަރާތުގެ މަޢުލޫމާތު؛

(2) އާލާތް އަތުލެވުނު ތާރީޚާއި ވަގުތު؛

(3) އަތުލެވުނު އާލާތުގެ ތަފްޞީލު (އާލާތުގެ ބްރޭންޑު އަދި މޮޑެލް ހިމެނޭގޮތުން)؛

(4) އާލާތް އަތުލެވުނުއިރު އޮތް ހާލަތުގެ ތަފްޞީލު (ހުސް އާލާތެއް ނުވަތަ އާލާތުގެ ރީފިލް ކޮންޓެއިނަރާއި އެޓޭޗްކޮށް ބައިތައް ހިމެނޭނަމަ، އެ ތަފްޞީލު)؛

(5) އާލާތް އަތުލުމުގެ ކުރިން މި ޤާނޫނުގެ 29-1 ވަނަ މާއްދާއާއި 29-2 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ދޫކުރެވޭ މަޢުލޫމާތާއި ދޫކުރެވޭ އިންޒާރު ދިނުމުގައި އަދި އާލާތް އަތުލުމުގައި ފުރިހަމަކުރަންޖެހޭ އިޖުރާއަތުތައް ފުރިހަމަކުރި ގޮތް؛

(6) އާލާތް އަތުލުމުގައި ބާރުގެ ބޭނުންކުރަން ޖެހުނުނަމަ އެކަން އަދި ބާރުގެ ބޭނުންކުރި ގޮތުގެ ތަފްޞީލު؛

(7) އާލާތް އަތުލުމަށްފަހު މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ކަމާބެހޭ ޑިޕާޓްމަންޓާ ހަވާލުކުރެވުނު ކަމާއި، ހަވާލުކުރެވުނު ވަގުތާއި ހަވާލުވި އޮފިސަރުގެ ނަމާއި ސަރވިސް ނަންބަރު.

(ހ) މި ގަވާއިދުގެ 29-1 ވަނަ މާއްދާ ނުވަތަ 29-2 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އަތުލެވޭ ކޮންމެ އިލެކްޓްރޯނިކް ސިސްޓަމެއް ނުވަތަ ވީޑިއޯކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ އެފަދަ އާލާތެއް އެ މާއްދާގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާގެ ބެލުމުގެ ދަށަށް ގެންދިއުމަށްފަހު، އެ އެއްޗެއް، އެ އެއްޗެއް އަތުލެވޭ ތާރީޚުގައި، ޤާނޫނާ ޚިލާފަށް އަތުލެވޭ ތަކެތި ބެލެހެއްޓުމަށް ކަނޑައެޅިފައިވާ އެ އިދާރާއެއްގެ ކަމާބެހޭ ޑިޕާޓްމަންޓާ ހަވާލުކުރަންވާނެއެވެ.

(ށ) މި ގަވާއިދުގެ 29-1 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ނުވަތަ 29-2 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އަތުލެވޭ ކޮންމެ އިލެކްޓްރޯނިކް ސިސްޓަމެއް ނުވަތަ ވީޑިއޯކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ އެފަދަ އާލާތެއް އަތުލައި، ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާގެ ބެލުމުގެ ދަށަށް ގެނައުމަށްފަހު، އެ އެއްޗެއް މި ގަވާއިދުގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުގެމަތިން ނައްތާލެވެންދެން، އެ އެއްޗެއްގެ ރައްކާކުރުމަށް ބަލަހައްޓާ ކަސްޓަޑީ، މި ގަވާއިދުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާއިން ބަލަހައްޓަންވާނެއެވެ.

(ނ) މި މާއްދާގެ ދަށުން ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާގެ ބެލުމުގެ ދަށަށް ގެންނަ ތަކެތި، ގިނަވެގެން 45 (ސާޅީސްފަހެއް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައި، މި ގަވާއިދުގެ ދަށުން ހަދާ ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގެމަތިން އެ އިދާރާއަކުން ނައްތާލަންވާނެއެވެ.

(ބ) މި ޤާނޫނުގެ 29-1 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން ނުވަތަ 29-2 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުން އަމުރުވާ ކޮންމެ އިލެކްޓްރޯނިކް ސިސްޓަމެއް ނުވަތަ ވެބްޕޯޓަލުގައި ބޭނުންކުރާ އެފަދަ އާލާތްތަކުގެ މައުލޫމާތު، މި މާއްދާގެ (ހ) ގެ ދަށުން ލިބުމުން ރިކޯޑުކުރުމުގެ އިތުރުން، އެފަދައިން އަމުރުވާ އަދި ނައްތާލާ އެއްޗެހީގެ ތަފާސްހިސާބު، މަދުވެގެން ކޮންމެ 45 (ސާޅީސްފަހެއް) ދުވަހަކުން އެއް ފަހަރު މިނިސްޓްރީއަށް ފޮނުވަންވާނެއެވެ.

(ޅ) މި މާއްދާގެ (ރ) ގައި ބަޔާންކުރާ ގަވާއިދު ހަދާނީ، ފުލުހުން ފުރިހަމަކުރަންޖެހޭ އިޖުރާއަތުތަކާ ގުޅޭގޮތުންނަމަ ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުންނެވެ. އަދި މޮލްޑިވްސް ކަސްޓަމްސް ސަރވިސްއިން ފުރިހަމަކުރަންޖެހޭ އިޖުރާއަތުތަކާ ގުޅޭގޮތުންނަމަ މޮލްޑިވްސް ކަސްޓަމްސް ސަރވިސްއިންނެވެ.

(ކ) މި މާއްދާގެ (ޅ) ގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުގެމަތިން ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާތަކުން އެކުލަވާލާ ގަވާއިދުގައި ހިމެނޭ އުސޫލުތަކާއި އިޖުރާއަތުތަކާ އެއް ހަމައަކުން ކަސްޓަމްސް އުސޫލުތަކާއި އިޖުރާއަތުތަކާއެކަން އެ އިދާރާތަކުން ކަނޑައަޅަންވާނެއެވެ. އަދި އެ ގަވާއިދުގައި މަދުވެގެން އަންނަނިވި ކަންކަން ހިމެނެންވާނެއެވެ.

(1) އަމުރުވާ އާލާތްތައް، ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާގެ ކަމާބެހޭ އޮފިސަރުން އަމުރުކުރުމުގައި ޙަވާލުކުރަންޖެހޭ އިޖުރާއަތުތަކާއި، އެ އެއްޗެހި ކަމާބެހޭ ޑިޕާޓްމަންޓާ ޙަވާލުކުރުމުގައި ޙަވާލުކުރަންޖެހޭ އިޖުރާއަތު؛

(2) އަމުރުވާ އާލާތްތައް، ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރާ އިދާރާގެ ކަމާބެހޭ ޑިޕާޓްމަންޓުގައި އެންޓްރީކުރުމާއި، އެ ޑިޕާޓްމަންޓުން އެހެން ތަނަކަށް ގެންދިއުމާއި، ނައްތާލުމާ ހަމައަށް ޙަވާލުކުރާނެ ގޮތުގެ

އިޖުރާއަތު ހިފެހެއްޓުން، އެފަދަ އާލާތްތަކުގެ ޗެއިން އޮފް ކަސްޓަޑީ ބަލަހައްޓާނެ ގޮތުގެ އިޖުރާއަތު؛

(3) އަތުލެވޭ އާލާތްތައް ނައްތާލުމަށް ހުއްދަދޭ އޮފިސަރުގެ މައުލޫމާތު ރިޕޯޓުކުރުން ހިފެހެއްޓުން، އެފަދަ އާލާތްތައް ނައްތާލުމުގައި ޢަމަލުކުރާނެ އުސޫލުތަކާއި އިޖުރާއަތު؛

(4) އަތުލެވޭ އަދި ނައްތާލެވޭ އާލާތްތަކުގެ ރިޕޯޓު ބެލެހެއްޓުމާގުޅޭ އުސޫލުތަކާއި މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ކަމާބެހޭ މައުލޫމާތު ހާމަކުރުމުގެ އިޖުރާއަތު.

13. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 41 ވަނަ މާއްދާގެ ފަހަތުން އަންނަނިވި ފަދައިން މާއްދާއެއް އިތުރުކުރުން.

ގަވާއިދު ހެދުން

41-1. މި ޤާނޫނުގައި އެހެން ގޮތަކަށް ބަޔާންކޮށްފައިނުވާހާ ހިނދަކު، މި ޤާނޫނު ތަންފީޛުކުރުމުގެ ގޮތުން މި ޤާނޫނުގެ ދަށުން ހަދަންޖެހޭ އެންމެހައި ގަވާއިދުތައް ހަދާނީ މިނިސްޓްރީންނެވެ.

14. ބުނެވިދިޔަ ޤާނޫނުގެ 42 ވަނަ މާއްދާގެ (ހރ) ގެ ފަހަތުން އަންނަނިވި ފަދައިން ދު އަކުރު އިތުރުކުރުން.

42. (ހރ) "ދުންފަތުގެ ބާވަތްތައް އުފެއްދުން" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، ވިއްކުމަށް ނުވަތަ އެކްސްޕޯޓް ގޮތަކަށް ވިޔަފާރި އުސޫލުން ފޯރުކޮށްދިނުމަށްޓަކައި ދުންފަތުގެ ބާވަތްތައް އުފެއްދުމަށެވެ. މި މާނަކުރުމުގައި "އުފެއްދުން" މި ލަފުޒު ބޭނުންކޮށްފައި އެވަނީ، "ޕްރޮސެސިން" ގެ މާނައިގައެވެ. އަދި މި މާނަކުރުމުގައި، އަމިއްލަ ފަރުދަކު ދުންފަތުގެ ބާވަތް އިސްތިޢުމާލުކުރުމަށްޓަކައި އެ ތައްޔާރުކުރުމަކީ އެއީ އަމިއްލަ ކުރާ ކަންތައް ނުހިމެނެއެވެ.

(ނ) "ދުންފަތުގެ ބާވަތްތައް އުފެއްދުމަށް ހާއްސަކޮށްފައިވާ މެޝިނަރީއާއި އާލާތްތައް" ކަމަށް ބުނެފައި އެވަނީ، "ދުންފަތުގެ އުފެއްދުން" ކަމަށް މި ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ އެއްޗެއް އުފެއްދުމަށްޓަކައި، ދުންފަތުގެ ބާވަތްތައް ޕްރޮސެސްކޮށް ތައްޔާރުކުރުމުގެ މަރުޙަލާތަކުގައި ބޭނުންކުރުމަށް ފަރުމާކޮށް، ވިއްކުމަށް ބާޒާރަށް ނެރެފައިވާ، އަދި ހަމައެކަނި އެ ބޭނުމަށް ހާއްސަކޮށް ފަރުމާކޮށްފައިވާ، މެކޭނިކަލް ނުވަތަ އޮޓޮމެޓިކް މެޝިނަރީއާއި އާލާތްތަކެވެ. އޭގެ ތެރޭގައި، ދުންފަތް އޮލާންކުރުމަށް ނުވަތަ ދުންފަތުގެ ވަހަން އެޑިޓިވް އެޅުމަށް ބޭނުންކުރާ އާލާތްތަކާއި، ދުންފަތުގެ ފަތްތަކުގެ ކަށިތައް ނައްޓާލުމަށް ބޭނުންކުރާ މެޝިނަރީއާއި، އިތުރަށް ޕްރޮސެސްކުރުމަށްޓަކައި ފަތްތައް ކުޑުކުޑުކޮށް ކޮށުމަށް ބޭނުންކުރާ އާލާތްތަކާއި، ދުންފަތުގެ ތޮށިތަކުގެ މިންވަރު ކަނޑައަޅަން ބޭނުންކުރާ މެޝިނަރީއާއި، ދުންފަތުގެ ވަސް ނުވަތަ ރަހަ އިތުރުކުރުމަށް ފްލޭވަރ ނުވަތަ އެޑިޓިވްސް އެޅުމަށްޓަކައި ބޭނުންކުރާ މެޝިނަރީއާއި، ދުންފަތުގެ ބާވަތްތައް ޕެކޭޖުކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ މެޝިނަރީ އިކުއިޕްމަންޓާއި، ދުންފަތުގެ އިސްތިއުމާލުކުރުމަށްޓަކައި، ދުންފަތް އޮޅާ ކަރުދާހަށް ދުންފަތް އެޅުމަށް ފަރު އެ އޮޅައި، ސިގަރެޓްތައް ނުވަތަ ބީޑިއެއް ނުވަތަ އެހެން އެއްޗެއްގެ ސިފައިގައި ބަންދުކުރަން، ޕެކޭޖު މެޝިނަރީވެސް ހިމެނެއެވެ. މި ޤާނޫނުގެ ބޭނުމަށް، ދިވެހިރާއްޖެއިން ބޭރުން ދިވެހިރާއްޖެއަށް އަންނަ ފަސިންޖަރުން އުފުލާ އަމިއްލަ ބޭނުމަށް ގެނެސް، އަމިއްލަ ބޭނުމަށް ބޭނުންކުރުމަށް ގެންނަ ހުންނަ އާލާތްތައް ނުހިމެނެއެވެ.

15. މި ޤާނޫނަށް ޢަމަލުކުރަން ފަށާނީ، 1 ނޮވެމްބަރު 2025 އިން ފެށިގެންނެވެ.